

ELSA CASANOVA SAMPÉ

MIRADA CAPTIVA

19.10.2024 – 02.02.2025

ESPÀI TRANSVERSAL

Paul de Vos, *Cérvol assetjat per una gossada*,
1637 – 1640. © Museo Nacional del Prado

L'amenaça de col·lapse ecològic i pèrdua de biodiversitat actual ha derivat, en gran part, de la concepció que la natura és una font d'extracció i no un element del qual som ecodependents. Malgrat l'extensa relació de l'ésser humà amb els animals domesticats, les trobades amb els animals salvatges en la majoria de les societats urbanes són generalment rares o trivials. En aquest context, la figura del caçador no passa desapercebuda: el caçador força la trobada amb l'animal salvatge, n'és un cercador actiu.

Moltes vegades la nostra manera de mirar la fauna salvatge és mediada a través d'una càmera, del pinzell d'un pintor o de la narració d'un documental. En canvi, els caçadors no són simples espectadors de la natura, sinó que participen activament en la seva transformació. Com mira, un caçador, l'animal salvatge? Com manté aquesta mirada captiva? Quins valors, ideologies i biaixos hi ha inscrits en la seva mirada?

Des del punt de vista dels caçadors, la seva pràctica és crucial per controlar la biodiversitat. En territoris on els espais naturals estan molt fragmentats, com Catalunya, la reintroducció de depredadors, que podria permetre el balanç natural de la fauna, sovint entra en conflicte amb la gestió agrícola i ramadera. Per tant, la caça es planteja com un mètode de gestió de poblacions salvatges i es considera essencial per garantir un equilibri entre espècies.

Tot i això, malgrat el profund coneixement i el suposat respecte cap a la natura de la comunitat de caçadors, la justificació d'aquesta pràctica rau en un sistema de valors que categoritza l'animal salvatge com l'alteritat, com allò que està «per sota» nostre i que, en conseqüència, pot ser «modelat» al desig humà. La caça és una activitat de lleure i recreativa, a través de la qual s'adquireix control sobre allò que socialment s'ha considerat inferior: el que és natural i salvatge.

En un moment de crisi climàtica, és més important que mai qüestionar-se a través de quines mirades enquadrem allò que és no-humà, hi pensem i ens hi relacionem (o, cada vegada més, no ens hi relacionem), per entendre quines són les ideologies que es perpetuen amb la nostra manera de mirar la natura.

Aquesta mostra presenta una investigació en curs que s'ha desenvolupat en residència al Centre d'Art i Natura de Farrera, emmarcada en les Beques Art i Natura de La Panera i el CAN. La recerca parteix de l'anàlisi de la pràctica de la caça i la taxidèrmia per explorar les dinàmiques de relació entre els humans i l'entorn natural.

La taxidèrmia es defineix com l'art de preparar animals morts per conservar-los amb l'aparença de vius. Pretén actuar com una «representació» exacta de la realitat, un espill a l'espai natural. Si la caça ens revela una manera particular de mirar la natura, la taxidèrmia ens permet mantenir aquesta mirada retinguda en el temps. Als animals, sostrets de la natura, se'ls estripa la pell i els «trofeus» (banyes i ullals) i se'ls col·loca sobre estructures d'espuma prefabricades, produïdes en sèrie, que busquen recrear la forma idealitzada del cos de l'animal caçat.

A la sala s'hi poden veure dos d'aquests motlles, corresponents a una cria de cabirol i a una guineu, així com les siluetes de la paret que simulen les taules de taxidèrmia de pit, on es mostrarien els caps dels animals caçats. Ambdues peces són la base que sustenta els animals salvatges transformats en objecte, i les podríem entendre com una simulació de les estructures de triomf d'una cacera.

La taxidèrmia, com la caça, és una pràctica que ha anat perdent popularitat amb el temps, però continua sent un clar reflex de l'impuls humà per retratar la natura. Aquesta pràctica no sols funciona com un sistema per capturar la fauna salvatge en la seva permanència, sinó que també desvela un desig particular de com contemplar la natura. Ens diu més sobre la nostra relació amb el que anomenem «natural» que sobre la veritable essència dels animals.

L'objectiu d'aquesta investigació és posar al descobert les tensions entre la natura i la seva representació, i, alhora, analitzar els sistemes de valors que legitimen aquests processos. Mirar *alguna cosa* implica mirar-ho *a través d'alguna cosa*, amb els biaixos que això suposa.

Exposició

Suport a la conceptualització de projecte:
Christian Alonso
Coordinació:
Antoni Jové
Muntatge:
Txus Montejano
Disseny gràfic:
Marta Jou
Cinematografia:
Dani Martínez
Atenció als visitants:
Miquel Palomes
i Joana Castillo
Servei de lectura fàcil:
Fundació Aspros
Servei de neteja:
Antonia Marín

Centre d'Art La Panera

Direcció:
Christian Alonso
Coordinació d'exposicions:
Antoni Jové
Centre de documentació:
Anna Roigé
Educació:
Helena Ayuso
Programes públics:
Roser Sanjuan
Manteniment:
Carlos Mecerreyes

Horari

De dimarts a dissabte,
de 10 a 14 h
i de 17 a 19 h
Diumenges i festius,
d'11 a 14 h
Dilluns tancat